

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 16P/61/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6622203179
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Kucbel
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2022:6622203179.3

Uznesenie

Okresný súd Lučenec, pred sudcom JUDr. Dušanom Kucbelom, v právnej veci starostlivosti o maloletého F. Ö., F.. XX.XX.XXXX, v ústavnej starostlivosti Centra pre deti a rodiny Lučenec, Vajanského 71, zastúpeného procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Lučenec, dieťa matky L. Ö.Z., F.. XX.XX.XXXX, T. T.. J.. Q. XX, M. a otca A. Ö., F.. XX.XX.XXXX, T. T.. J.. Q. XX, M., za účasti Okresnej prokuratúry Lučenec, o nariadenie opakovaného výchovného opatrenia, takto

rozhodol:

- I. Súd maloletému F. Ö., F.. XX.XX.XXXX n a r i a ě u j e výchovné opatrenie za účelom odbornej pomoci, vhodnej výchovy a vzdelávania pobytom v Liečebno-výchovnom sanatóriu Čakany č. 7 najdlhšie na 6 mesiacov od faktického umiestnenia maloletého do Liečebno-výchovného sanatória Čakany č.7 neodkladným opatrením Okresného súdu Lučenec č.k. 16P/61/2022-37 zo dňa 09.09.2022.
- II. Súd z r u š u j e dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia uznesenie Okresného súdu Lučenec č.k. 16P/61/2022-37 zo dňa 09.09.2022.

odôvodnenie:

1. Súd uznesením č. k. 16P/61/2022-11 zo dňa 31.08.2022 začal konanie o opakovanom uložení výchovného opatrenia za účelom odbornej pomoci - vhodnej výchovy a vzdelávania maloletému.
2. Opatrovník doručil súdu dňa 02.09.2022 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, v ktorom uviedol, že nad výchovou maloletého bola nariadená rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 9P/82/2013-61 zo dňa 11.02.2014 ústavná starostlivosť v Centre pre deti a rodiny Lučenec. Uznesením Okresného súdu Lučenec č. k. 5P/10/2021 zo dňa 01.03.2021 bolo nad maloletým nariadené výchovné opatrenie v Liečebno - výchovnom sanatóriu Čakany (ďalej aj „sanatórium“). Na základe odporúčania sanatória bolo následne maloletému uznesením č. k. 7P/49/2021 zo dňa 14.09.2021 nariadené opakované výchovné opatrenie v sanatóriu. Z aktuálnej správy sanatória má maloletý pretrvávajúce problémy a preto úrad požiadal v správe doručenej dňa 22.07.2022 súd o predĺženie výchovného opatrenia, ktoré plní svoj účel. Navrhol, aby maloletý pokračoval v treťom ročníku povinnej školskej dochádzky v sanatóriu na školský rok 2022/2023 do 30.06.2022.
3. Opatrovník vo vyjadrení doručenom súdu dňa 07.09.2022 zotrval na nariadení výchovného opatrenia na základe odporúčania sanatória z dôvodu pretrvávajúcich problémov maloletého.
4. Uznesením č. k. 16P/61/2022-37 zo dňa 09.09.2022 súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým nariadil Centru pre deti a rodiny Lučenec dočasne odovzdať maloletého do starostlivosti sanatória, a to po dobu šiestich mesiacov od umiestnenia maloletého do starostlivosti sanatória.
5. Dňa 23.09.2022 vstúpila do konania Okresná prokuratúra Lučenec.
6. Otec a matka sa v konaní písomne nevyjadrili.

7. Opatrovník na pojednávani dňa 05.10.2022 uviedol, že z dôvodu výchovných problémov k maloletemu bolo súdom nariadené výchovné opatrenie v liečebnom výchovnom sanatóriu Čakany. Uvedené výchovné opatrenie po prvom nariadení malo svoj účel a prebehlo avšak podľa odporúčania samotného sanatória bolo potrebné nariadiť výchovné opatrenie ešte na jeden školský rok s tým, že bola vo veci vykonaná aj prípadová konferencia, na základe ktorej úrad v júli 2022 podal správu a požiadal o predĺženie výchovného opatrenia. Požiadal o nariadenie výchovného opatrenia na jeden školský rok, pretože vychádzal z odporúčania sanatória s vedomosťou o tom, že je možné nariadiť výchovné opatrenie na obdobie šiestich mesiacov. Nariadenie výchovného opatrenia navrhol počnúc dňom faktického umiestnenia maloleteho na základe neodkladného opatrenia.

8. Okresná prokuratúra Lučenec na pojednávani uviedla, že sa stotožňuje s tým, že s maloletem sú výchovné problémy. Pokračovanie v zariadení je v záujme maloleteho. Nestotožnila sa s návrhom, aby bol maloleť v zariadení na obdobie školského roka, pretože § 37 ods. 3 písm. b) to neumožňuje, umožňuje len na obdobie šiestich mesiacov. Zároveň vzniesol pochybnosť nad účelnosťou výchovného opatrenia s tým, či nebude vhodnejšie rozhodovať o ústavnej starostlivosti. Prípadne zväžiť zmenu výkonu ústavnej starostlivosti na liečebno-výchovné sanatórium podľa § 54 ods. 2 písm. c) Zákona o rodine, pretože doterajšie výchovné opatrenie nevedlo k náprave. Nebola si však úplne vedomá toho, či je možné vykonať ústavnú starostlivosť v sanatóriu. Vo vzťahu k tomu, odkedy má plynúť lehota pre nariadenie výchovného opatrenia mala za to, že by mala plynúť počnúc dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia a nie tak, ako uviedol opatrovník počnúc dňom faktického umiestnenia maloleteho do zariadenia.

9. Otec na pojednávani súhlasil s podaným návrhom, o maloleteho prejavuje záujem a chce, aby sa maloleť vrátil do ich rodiny. Pozná výchovné problémy maloleteho, vie prečo je v sanatóriu.

10. Matka sa stotožnila s vyjadrením otca na pojednávani, nemala k tomu viac čo dodať.

11. Vykonaným dokazovaním podľa § 204 CSP súd zo správy sanatória zo dňa 16.06.2022 (na č. I. 4 spisu) zistil, že pobyt v zariadení maloletemu prospieva, dosiahol veľký pokrok vo všetkých úrovniach, tak v škole ako i správani. Preto navrhlo, aby maloleť pokračoval v 3. ročníku povinnej školskej dochádzky v ich zariadení. Tieto odporúčania tiež vyplývajú z pripojenej správy z vyučovacieho procesu zo dňa 15.06.2022 a záverečnej psychologickkej správy zo dňa 16.06.2022, ktoré vypracovalo sanatórium. V záverečnej psychologickkej správe bola zistená skrížená lateralita, prítomnosť disk. organických ukazovateľov, nedostatky v P - L orientácii, oslabenie prítomné na úrovni grafomotoriky, sluchovej a zrakovkej percepcie, porucha správania, špecificky narušený vývin reči, hyperkinetická porucha správania, normálny intelekt.

12. Z opatrovaneckého spisu súd zistil, že nad maloletem bola rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 9P/82/2013-61 zo dňa 11.02.2014 nariadená ústavná starostlivosť, ktorá sa bude vykonávať v OZ za dôstojný život, Detský domov Margarétka, Vajanského 71 Lučenec. Uznesením Okresného súdu Lučenec č. k. 5P/10/2021 - 18 zo dňa 01.03.2021 súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým bolo nariadené výchovné opatrenie nad maloletem na obdobie šiestich mesiacov od umiestnenia maloleteho do sanatória. Uznesením Okresného súdu Lučenec č. k. 7P/49/2021-39 zo dňa 14.09.2021 súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým nariadil výchovné opatrenie nad maloletem na obdobie do 30.06.2022 v sanatóriu, t. j. do skončenia školského roka 2021/2022.

13. Z úpravy § 37 ods. 3 Zákona o rodine vyplýva, že súd môže nad maloletem nariadiť výchovné opatrenia len v prípade, ak maloleť je v starostlivosti rodičov, osôb, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej starostlivosti podľa § 45 (náhradná osobná starostlivosť) alebo § 48 (pestúnska starostlivosť), budúcich osvojiteľov, ktorým bolo maloleté dieťa zverené do starostlivosti podľa § 103, osvojiteľov alebo poručníka, ktorý sa o maloleté dieťa osobne stará. Z dikcie uvedeného zákonného znenia súdu nevyplýva možnosť, aby nariadil výchovné opatrenia nad maloletem dieťaťom, ktoré je v ústavnej starostlivosti, pretože výpočet prípadov, v rámci ktorých je aplikovateľné výchovné opatrenie, je taxatívny. V obdobnej otázke sa vyjadril Okresný súd Banská Bystrica v uznesení zo dňa 18.06.2020 č. k. 32P/226/2019-139, ktoré bolo potvrdené uznesením odvolacieho súdu, v ktorom súd návrh na nariadenie výchovného opatrenia k maloletemu dieťaťu v ústavnej starostlivosti (zverením do sanatória) zamietol. Obdobne sa k tomu vyjadril aj Krajský súd v Banskej Bystrici v rozhodnutí pod sp. zn. 15CoP/41/2019 zo dňa 27.11.2019, podľa ktorého: „Práve liečebno-výchovné sanatórium v zmysle §

123 ods. 1 zák. č. 245/2008 Z.z. poskytuje psychologickú, psychoterapeutickú starostlivosť a výchovu a vzdelávanie deťom s vývinovou poruchou učenia a deťom s poruchami aktivity a pozornosti, u ktorých ambulantná starostlivosť nevedla k náprave. Liečebno-výchovné sanatórium môže túto starostlivosť poskytnúť okrem iného aj na základe dohody so zariadením, v ktorom sa vykonáva rozhodnutie súdu. Takýmto zariadením, v ktorom sa vykonáva rozhodnutie súdu, je zariadenie, ktoré na základe rozhodnutia súdu vykonáva nariadenú ústavnú starostlivosť maloletému dieťaťu, teda aj centrum pre deti a rodiny. V zmysle § 123 ods. 1 písm. b) zák. č. 245/2008 Z.z. nič nebráni liečebno-výchovnému sanatóriu uzatvoriť dohodu s centrom pre deti a rodiny, a teda ani centru nič nebráni uzavrieť dohodu s liečebno-výchovným sanatóriom.“

14. Uvedené rozhodnutia, ktoré v zásade vylučujú možnosť nariadenia výchovného opatrenia nad maloletým v ústavnej starostlivosti zverením maloletého do sanatória vychádzali z úpravy § 123 ods. 1 písm. b) zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon), zmysle ktorej sanatórium malo možnosť uzavrieť so zariadením vykonávajúcim ústavnú starostlivosť dohodu, ktorá umožňovala zverenie maloletého v ústavnej starostlivosti do sanatória. Táto právna úprava školského zákona však ku dňu 31.12.2021 bola zrušená zákonom č. 271/2021 a 415/2021 Z. z. Od 01.01.2022 tak už nie je možné maloleté dieťa v ústavnej starostlivosti zveriť do starostlivosti sanatória na základe dohody sanatória so zariadením na výkon rozhodnutia súdu. Maloletého je v zmysle novej právnej úpravy možné zveriť do sanatória, ak sa nejedná o denné zariadenie, len na základe žiadosti zákonného zástupcu (§ 123 ods. 1 písm. a) školského zákona), právoplatného rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia (§ 123 ods. 1 písm. b) školského zákona). Pri zverení maloletého dieťaťa podľa § 123 ods. 1 písm. b) školského zákona - právoplatného rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia školský zákon v poznámke odkazuje na § 37 ods. 3 Zákona o rodine, ktoré ako bolo odôvodnené vyššie, neupravuje možnosť nariadiť výchovné opatrenie k dieťaťu, ktoré je v ústavnej starostlivosti.

15. Súd v rámci výkladu korelácie § 123 ods. 1 písm. b) školského zákona a § 37 ods. 3 Zákona o rodine konštatuje, že zákonodarcu nedôsledne na jednej strane zrušil možnosť zverenia maloletého dieťaťa v ústavnej starostlivosti do starostlivosti sanatória na základe dohody so zariadením na výkon rozhodnutia súdu a na strane druhej nevykonal zmenu právnej úpravy § 37 ods. 3 Zákona o rodine o rozšírenie možnosti nariadenia výchovného opatrenia dieťaťu v ústavnej starostlivosti. Možno tak ustáliť, že súčasná právna úprava nepozná z hľadiska jej gramatického výkladu možnosť, aby bolo maloleté dieťa v ústavnej starostlivosti výchovným opatrením zverené do starostlivosti sanatória.

16. V tej súvislosti na porovnanie súd dáva do pozornosti úpravu § 122 ods. 2 písm. e) školského zákona, ktoré umožňuje, aby bola voči maloletému dieťaťu s výchovnými problémami nariadená ústavná starostlivosť v reedukačnom centre. Školský zákon tak umožňuje prokuratúrou navrhované riešenie, zmeniť výkon ústavnej starostlivosti u maloletého dieťaťa tak, že sa bude ďalej po dobu, po ktorú to pomery dieťaťa vyžadujú, vykonávať ústavná starostlivosť v reedukačnom centre. Obdobná právna úprava však v prípade zverenia maloletého dieťaťa (resp. zmena výkonu ústavnej starostlivosti) do sanatória absentuje. Podľa názoru súdu z toho vyplýva jednoznačný cieľ právnej úpravy školského zákona, podľa ktorého nebolo cieľom zákonodarcu, aby sa vykonávala ústavná starostlivosť v liečebno-výchovnom sanatóriu.

17. Popísanou nedôslednosťou právnej úpravy vzniká v spoločnosti neblahá situácia, ktorú platná právna úprava neupravuje. V prípade, ak je nad maloletým dieťaťom nariadená ústavná starostlivosť a ide o dieťa s vývinovou poruchou učenia, aktivity alebo pozornosti, ktorého starostlivosť vyžaduje psychologickú, psychoterapeutickú starostlivosť, výchovu a vzdelávanie, nie je možné takémuto maloletému dieťaťu poskytnúť potrebnú pomoc zverením maloletého do starostlivosti sanatória. Súd však pri rozhodovaní nemôže vychádzať len zo zákonného znenia právnej úpravy. Pri rozhodovaní musí zohľadniť najlepší záujem dieťaťa upravený v čl. 5 Zákona o rodine, ktorý je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa maloletého dieťaťa týkajú. Pri rozhodovaní sa zohľadňuje ochrana duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa a okolností súvisiace so zdravotným stavom maloletého dieťaťa (čl. 5 písm. c) a d) Zákona o rodine). Zároveň je súd v procesnoprávnej rovine povinný konať v najlepšom záujme dieťaťa (čl. 4 CMP) v súlade s ochranou verejného záujmu (čl. 1 CMP). Preto v danej veci bolo úlohou súdu, nájsť a prijať také riešenie konkrétneho prípadu, aby bol zachovaný záujem maloletého dieťaťa spočívajúci v ochrane jeho duševného vývinu so zohľadnením jeho zdravotného stavu. Podľa názoru súdu predmetom verejného záujmu, ktorý je súd povinný chrániť, je poskytnutie odbornej pomoci maloletému dieťaťu, ktorú maloleté dieťa pre svoj vývin nevyhnutne

potrebuje za podmienky, ak je takáto odborná pomoc pre maloleté dieťa v rámci územia Slovenskej republiky dostupná. Inak povedané, ak je daná organizácia, ktorá vie maloletému dieťaťu poskytnúť adekvátnu pomoc, nemôže byť prekážkou poskytnutia pomoci dieťaťu nedôslednosť právnej úpravy, a to v záujme zachovania princípu materiálneho právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR).

18. Súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 341/07 zo dňa 01.07.2008, podľa ktorého: „Súd môže, ba dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). V takýchto prípadoch sa musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.“ Súd tiež poukazuje na dielo Baraka, podľa ktorého „sudca zohráva dôležitú úlohu v zákonodarnom projekte, t. j. vykladá zákony. Tie nemožno aplikovať, pokiaľ nie sú vyložené. Sudca môže dodať zákonu nový, dynamický význam, ktorý sa usiluje preklenúť medzeru medzi zákonom a životom meniacej sa reality bez toho, aby sa zmenil daný zákon. Zákon síce zostáva taký aký bol, ale mení sa jeho význam, lebo súd mu dal nový význam, ktorý zodpovedá novým spoločenským potrebám. Súd plní svoju úlohu ako mladší partner v legislatívnom projekte.“ (Barak, A. Sudca v demokracii, 1. vydanie, Bratislava: Kalligram, spol. s r.o., 2016, s. 33).

19. V nadväznosti na vyššie uvedené závery súd podrobil ustanovenie § 37 ods. 3 Zákona o rodine teleologickému výkladu. Účelom úpravy § 37 ods. 3 Zákona o rodine je plnenie ochrannej funkcie spoločnosti k maloletému dieťaťu, ktoré vykazuje znaky nevhodného správania. Výchovné opatrenie slúži na zabezpečenie odstránenia nevhodného správania maloletého dieťaťa, nápravy nedostatkov v jeho výchove, ako aj poskytnutie špeciálnej pomoci maloletému dieťaťu pri jeho vývine za účelom dosiahnutia čo najväčšieho začlenia dieťaťa do spoločnosti. Hlavnou podmienkou pre nariadenie výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 3 Zákona o rodine je záujem maloletého dieťaťa. Z toho vyplýva všeobecná premisa, že ak je u maloletého dieťaťa daná potreba nápravy správania, nápravy nedostatkov v jeho výchove, alebo poskytnutia pomoci dieťaťu pri jeho vývine a je preukázaný záujem maloletého dieťaťa, je súd povinný maloletému dieťaťu takúto pomoc vždy poskytnúť. Zákon o rodine v článku 5 nediferencuje pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa maloleté deti medzi tie, ktoré sú v osobnej starostlivosti rodičov a osôb uvedených v § 37 ods. 3 Zákona o rodine a na maloleté deti, ktoré sa nachádzajú v ústavnej starostlivosti podľa § 54 a nasl. Zákona o rodine. Podľa článku 41 ods. 3 Ústavy SR deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva. Podľa článku 5 Zákona o rodine majú deti právo na to, aby zohľadnenie ich najlepšieho záujmu bolo prvoradé hľadisko vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Z toho dôvodu maloleté dieťa nemôže byť diskriminované pri zohľadnení jeho najlepšieho záujmu pre svoj sociálny pôvod (článok 12 ods. 2 Ústavy SR). V tomto prípade nemôže byť pri nariadovaní výchovného opatrenia diskriminované tým, že sa oproti iným maloletým deťom, ktoré sú v starostlivosti osôb uvedených v § 37 ods. 3 Zákona o rodine, nachádza v ústavnej starostlivosti. Najmä za predpokladu, že právna úprava neupravuje inú možnosť, zverenia dieťaťa v ústavnej starostlivosti do liečebno-výchovného sanatória. Na uvedenom výklade tak súd uzatvára, že k maloletým deťom, nad ktorými bola nariadená ústavná starostlivosť, môže byť z dôvodu rovnakého posudzovania ich záujmov, oproti iným maloletým deťom (vymedzeným v § 37 ods. 3 Zákona o rodine), nariadené výchovné opatrenie, ktorým sa zveria podľa § 37 ods. 3 Zákona o rodine do starostlivosti liečebno-výchovného sanatória.

20. Súd následne na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané splnenie podmienok pre nariadenie výchovného opatrenia nad maloletým podľa § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine, t.j. zabezpečením odbornej pomoci maloletému, vhodnej výchovy a vzdelávania. Maloletý sa nachádza v ústavnej starostlivosti Centra pre deti a rodiny Lučenec. Vo vzťahu k maloletému boli celkovo dva krát nariadené výchovné opatrenia rovnakého charakteru, ktorými bol maloletý zverený do starostlivosti sanatória. Podľa stanoviska sanatória maloletý v zariadení prosperuje, dosiahol pokrok vo všetkých úrovniach - v škole aj v správaní. Voči maloletému tak vyvstala, podľa odborného stanoviska sanatória, potreba pokračovania v sanatóriu v novom školskom roku. Súd mal za preukázané, že maloletý podľa psychologickkej správy vypracovanej dňa 16.06.2022 zo strany sanatória, naďalej trpí poruchou správania a aktivity. To u maloletého spôsobuje skrížená lateralita, prítomnosť diskriminácie organických ukazovateľov, nedostatky v P - L orientácii, oslabenie prítomné na úrovni grafomotoriky, sluchovej a zrakovkej percepcie. Maloletý má špecificky narušený vývin reči, hyperkinetickú poruchu správania. Z uvedených dôvodov sa súd stotožnil so stanoviskom opatrovníka, že maloletý trpí výchovnými problémami a je potrebné, aby v rámci napredovania maloletého pokračoval v školskom roku v sanatóriu.

Ide o zariadenie, ktoré pozná anamnézu maloletého, má s ním nastavený režim a maloletý v zariadení napreduje. Zariadenie na výkon ústavnej starostlivosti nevie u maloletého jeho správanie bez odbornej pomoci napraviť, prípadne zmierniť jeho následky, čím by pomohlo maloletému v jeho vývine. Maloletý si tak vyžaduje psychologicko-terapeutickú starostlivosť, výchovu a najmä vzdelávanie. Je v záujme maloletého, aby pokračoval v školskom roku v starostlivosti sanatória, ktoré disponuje odbornými personálnymi a materiálnymi kapacitami, ktoré vedia maloletému poskytnúť špecifické výchovné postupy a odborné metódy, ktoré potrebuje.

21. Súd nariadil výchovné opatrenie bez toho, aby uložil Centru pre deti a rodiny Lučenec, Vajanského 71 odovzdať maloletého do starostlivosti sanatória, pretože maloletý sa v čase rozhodnutia súdu v sanatóriu už nachádza na základe neodkladného opatrenia. Súd vymedzil trvanie výchovného opatrenia počnúc dňom faktického odovzdania maloletého do starostlivosti sanatória na základe neodkladného opatrenia vydaného počas konania. Pri určení počiatku trvania výchovného opatrenia sa súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Krajského súdu v Banskej Bystrici, a to rozsudku č. k. 17CoP/35/2021-184 zo dňa 27.10.2021 a uznesenia č. k. 14CoP/33/2021-154 zo dňa 05.10.2021. V uvedených rozhodnutiach odvolací súd konštatoval, že nie je možné započítavať do doby trvania výchovného opatrenia umiestnenie maloletého dieťaťa do zariadenia neodkladným opatrením, pretože rozhodnutie o výchovnom opatrení je konštitutívne, pôsobí ex nunc a nie späťne. Zákon pritom neupravuje (ako je to v prípade väzby) započítanie pobytu dieťaťa na základe neodkladného opatrenia do trvania výchovného opatrenia, pretože ide o dva rozdielne inštitúty.

22. Súd procesnú možnosť odklonu od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu zakladá na článku 2 ods. 3 CSP. Tiež súd odkazuje na právny názor, podľa ktorého: „Súd v prvom rade poukazuje na to, že právna teória i súdna prax rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu a to záväznosť kasačnú (inštančnú, t.j. v tej istej veci) a záväznosť precedenčnú (judikatórnu); kým v prípade tzv. kasačnej záväznosti je súd nižšieho stupňa vždy povinný pri nezmenených skutkových a právnych okolnostiach veci bezvýhradne akceptovať právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v zrušujúcom rozhodnutí, v prípade tzv. precedenčnej záväznosti existuje možnosť, aby všeobecný súd rôzneho stupňa (ne)reflekoval právne závery najvyššieho súdu tým, že v dobrej viere predostrie konkurujúce úvahy a začne s konkrétnym rozhodnutím najvyššieho súdu zmysluplný právny dialóg (porovnaj napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/155/2011 zo dňa 21.12.2011); v tomto prípade vo svojej podstate argumentačnej záväznosti sa môže súd nižšieho stupňa odkloniť od príslušného súdneho rozhodnutia (rozhodnutí) najvyššieho súdu za predpokladu predloženia kritickej konfrontácie jeho dôvodov, podľa ktorých sa nemohol v obdobnej skutkovej a právnej situácii s predmetným rozhodnutím stotožniť; tento prístup sa preto nepovažuje za porušenie princípu právnej istoty.“ (uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/410/2014 zo dňa 14.05.2014)

23. Pri odklone od uvedenej rozhodovacej praxe je si súd vedomý toho, že procesný predpis neupravuje kumuláciu, resp. započítavanie doby strávenej maloletým v zariadení na základe neodkladného opatrenia do doby trvania výchovného opatrenia. Jediné ustanovenie, ktoré upravuje dĺžku trvania výchovného opatrenia je ustanovenie § 37 ods. 3 písm. a), b) Zákona o rodine. To stanovuje, že výchovné opatrenie môže trvať najdlhšie šesť mesiacov. Súd pri určení počiatku trvania výchovného opatrenia (od faktického umiestnenia maloletého dieťaťa do zariadenia) však vychádzal z účelu neodkladných opatrení v mimosporovom procese. Nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 367 CMP predstavuje faktické opatrenie smerujúce k zabezpečeniu riadnej starostlivosti o maloleté dieťa. Jeho nariadenie prichádza do úvahy vtedy, ak dieťaťu nie je poskytovaná riadna starostlivosť a sú dané odôvodnené potreby, aby starostlivosť o maloleté dieťa prevzala iná osoba, ktorá je spôsobilá riadnu starostlivosť dieťaťu poskytnúť. Významné pre danú vec teda je, že neodkladné opatrenie je opatrením na zabezpečenie rozhodnutia vo veci samej, t. j. aby rozhodnutie vo veci samej dosiahlo svoj účel. V konaní o nariadenie výchovného opatrenia neodkladné opatrenie slúži tomu, aby sa predišlo omeškaniu s výchovou v zariadení, do ktorého má byť maloleté dieťa rozhodnutím vo veci samej zverené na výkon výchovného opatrenia. To nachádza svoj odraz aj v tom, že súdy maloleté deti neodkladným opatrením zverujú do rovnakého zariadenia, do ktorého majú byť zverené rozhodnutím vo veci samej. Dôvodom tohto postupu je, že deti, ktorým má byť poskytnutá odborná pomoc podľa § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine, vykazujú problémy v správaní, ktoré nie je možné naprávať v rámci tzv. bežných centier pre deti a rodiny. Deti s týmto druhom výchovných problémov potrebujú nevyhnutne a naliehavo odbornú pomoc. Tá sa však reedukačných centrách alebo liečebno-výchovnom sanatóriu, začne vykonávať

už od zverenia maloletého dieťaťa, pretože taký je charakter týchto zariadení. Uvedené zariadenia nemajú špeciálne oddelenia pre deti, ktoré sa tam nachádzajú len na základe neodkladného opatrenia (a teda s nimi odborným špecializovaným spôsobom nepracujú) a na deti, ktorým už bolo výchovné opatrenie nariadené. Naopak, odovzdaním maloletých detí do špecializovaných zariadení sa začína s deťmi pracovať a uplatňujú sa voči nim odborné metódy. Dokonca, pri reedukačných centrách sú maloleté deti od nariadeného neodkladného opatrenia v tzv. režimovom zariadení. Preto súdy už pri vydávaní neodkladného opatrenia vychádzajú z dostatočne osvedčeného skutkového stavu, ktorý sa čo najviac približuje tzv. preukázanému skutkovému stavu. Svedčí o tom aj konanie v danej veci, keď od nariadenia neodkladného opatrenia opatrovník nemal potrebu predložiť ďalšie dôkazy, pretože túto povinnosť si už splnil pri návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Preto dôvodom, pre ktorý je podľa názoru súdu potrebné počítať trvanie výchovného opatrenia od faktického umiestnenia dieťaťa neodkladným opatrením je, že od okamihu umiestnenia dieťaťa do liečebno-výchovného sanatória (prípadne reedukačného centra) sa voči dieťaťu vykonávajú činnosti ako po nariadení výchovného opatrenia. Z toho dôvodu je § 37 ods. 3 písm. a), b) Zákona o rodine potrebné vykladať tak, že výchovné opatrenie môže trvať najdlhšie šesť mesiacov od umiestnenia maloletého dieťaťa do zariadenia. V opačnom prípade by mohlo dôjsť k tomu, že voči dieťaťu by boli výchovné opatrenia realizované dlhšie, ako je zákonom stanovená doba. Hmotné právo pri dĺžke výkonu opatrení nerozlišuje, či sa dieťa v liečebno-výchovnom sanatóriu nachádza na základe dočasného procesného opatrenia, alebo na základe rozhodnutia súdu vo veci samej. Preto posúdenie dĺžky trvania výchovného opatrenia nemôže byť závislé od právnej úpravy procesného charakteru (§ 120 CMP v spojení s § 367 CMP), podľa ktorej vo veciach maloletých detí nie je možné rozhodnúť len na základe neodkladného opatrenia. Rozhodujúce je, od kedy sa dieťa v zariadení na výkon výchovného opatrenia nachádza.

24. Právoplatnosťou tohto rozhodnutia odpadnú dôvody, pre ktoré bolo nariadené neodkladné opatrenie. Z toho dôvodu súd neodkladné opatrenie nariadené uznesením č. k. 16P/61/2022-37 zo dňa 09.09.2022 zrušil podľa § 363 CMP ku dňu nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

25. Súd s poukazom na § 57 CMP o trovách konania nerozhodoval, pretože takýto návrh v konaní nebol vznesený.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia, prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Banskej Bystrici, písomne v troch vyhotoveniach.

V odvolaní musí byť popri všeobecných náležitostiach (§ 127 Civilného sporového poriadku) uvedené, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže byť rozšírený len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Rozsahom odvolania nie je odvolací súd viazaný vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní. V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy. Odvolanie je potrebné predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami, inak súd vyhotoví kópie odvolania na trovy odvolateľa.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj z dôvodu nesprávneho alebo neúplného zistenia skutočného stavu veci (§ 62 Civilného mimosporového poriadku).

Ak povinná osoba dobrovoľne nespĺní vykonateľné rozhodnutie vo výroku, v ktorom bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na súdny výkon rozhodnutia.

Ak povinná osoba dobrovoľne nespĺní vykonateľné rozhodnutie vo výroku, v ktorom mu bola uložená peňažná povinnosť môže oprávnený podať návrh na výkon exekúcie podľa zákona č. 233/95 Z. z. v znení neskorších predpisov (Exekučný poriadok).

Vzhľadom k tomu, že po vyhlásení a odôvodnení rozhodnutia sa rodičia a opatrovník vyhlásili, že sa vzdávajú práva podať vo veci opravný prostriedok, bolo by prípadné odvolanie právne neúčinné.